

Posudek na diplomovou práci předloženou k obhajobě na katedře psychologie FF UK v září 2011.

Téma: Psychologické aspekty náhradní rodinné péče v době po společenských změnách v r. 1989 v Praze.

Diplomandka: Klára Vyšatová

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jaroslav Šturma

Oponent: Prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc.

Diplomandka předkládá k obhajobě diplomovou práci na aktuální téma, jímž jsou psychologické aspekty náhradní rodinné péče v tzv. tranzitorním období ČR, tedy v době celospolečenských změn po roce 1989. Rozsah posuzovaného textu je 101 stran včetně příloh a seznamu citované, převážně české odborné literatury.

Práce je členěna klasickým způsobem na dvě vyvážené části, část teoretickou a část empirickou. V teoretické části autorka nejprve vymezuje základní pojmy, jako je rodina, rodičovství, adoptivní rodina. Dále vyjmenovává vybrané typy náhradní rodinné péče, přičemž pozornost je věnována především osvojení dítěte. Považovala bych za vhodné, pokud by se diplomandka ve svém výčtu neomezila pouze na základní popis existujících typů, ale kdyby zmínila i jejich rizika, klady a zápory, sporné otázky, jež jsou aktuálně celospolečensky řešeny, a to především s důrazem na psychologické aspekty.

Téma osvojení autorka probírá obsáhleji. Za vhodné považuji uvedení kapitoly, která zmiňuje mezinárodní adopci, či adopci přímou. Autorka uvádí též subkapitulu týkající se vývoje osvojení v Praze a uvádí přesná čísla od roku 2003 do roku 2010. Možná by bylo vhodné, aby v této souvislosti uvedla diplomandka též data Českého statistického úřadu nebo data uváděná v Populačním vývoji ČR, která pravidelně vydává PČR, aby bylo k dispozici srovnání mezi Prahou a celou ČR. Možná bych uvítala i srovnání v historickém slova smyslu (před 1989 a po něm), aby bylo možné změny, jež jsou tématem DP, skutečně doložit na přesných číslech.

Autorka skutečně velmi stručně uvádí některé historické údaje, týkající se adopce. V této kapitole nepovažuji za vhodné uvádět v této souvislosti časové členění novodobé historie, které nijak nekoresponduje se skutečným vývojem v ČR, je dosti diskutabilní a jeho autoři nejsou navíc uvedeni v seznamu citované literatury. Na toto téma očekávám během obhajoby bližší vysvětlení diplomandky. Uvedení kapitoly Identita adoptovaného dítěte i adoptovaných rodičů je velmi vhodné, jen postrádám hlubší rozpracování tohoto tématu, ve kterém by autorka prokázala svou psychologickou erudici.

Za těžiště teoretické části DP lze považovat kapitolu Proces adopce, ve které je patrné, že autorka má zájem o danou problematiku a snad i zkušenosti z této oblasti. To se projevuje i v dalších rozpracovaných otázkách, jakými jsou „Kdy a jak sdělit dětem to, že jsou adoptivní?“ nebo „Jak nalézt a rozpoznat vhodnou adoptivní rodinu?“. Je škoda, že v závěrečné kapitole „Desatero pro náhradní rodiče“, diplomandka pouze přejímá praktická doporučení Z. Matějčka a Z. Dytrycha. Očekávala bych, že autorka tato doporučení uvede do vztahu s aktuální situací v ČR, s vlastními zkušenostmi v této oblasti, s jinými podobnými návrhy zkušených autorů a neomezí se pouze na jejich výčet.

V části empirické se diplomandka zaměřuje na zkoumání adopce z pohledu adoptivních rodičů. Vymezuje si vhodně několik oblastí, které se snaží lépe zmapovat. Užívá k tomu vlastní dotazník, který rozesílá mailem na adresy osvojitelů, poskytnuté Centrem Paprsek, adoptivním rodičům. Z oslovených 56 rodičů odpovědělo 20. Na téma poskytování citlivých dat (adresy osvojitelů) očekávám detailnější vysvětlení během obhajoby.

Diplomandka získaná data kvalitně zpracovala a uvádí je ve své DP ve formě grafické, verbální i numerické. Následně uvádí i vyhodnocení tzv. „otevřených“ otázek. Diplomová práce je uzavřena kapitolami Diskuze, Shrnutí a Závěr, které dokládají skutečný zájem autorky o danou problematiku i její schopnost samostatně uvažovat.

Celkově lze shrnout, že posuzovaná diplomová práce má všechny formální i obsahové náležitosti a splňuje požadovaná kritéria, kladená na diplomové práce. Věřím, že se diplomandka bude tématu věnovat i nadále a že pronikne v některých oblastech více do hloubky. **Posuzovanou práci doporučuji k obhajobě s hodnocením v rozmezí výborně/velmi dobře v návaznosti na průběh obhajoby.**